माषम् "गुञ्जाफलप्रमाणस्तु दशगुणप्रतिगुञ्जकान्। पद्मरागस्तुलयति यथापूर्वं महागुणः। क्रोष्टुकोलफलाकारो द्वादशार्द्धगुञ्जकान्। पद्मरागस्तुलयति यथापूर्वं महागुणः। बदरीफलतुल्यो यः स्वरदिग्वसुमाषकः। तथा धात्रीफलतिंशद्दिंशतिद्वादशमाषकः। तथाम्रफलतुल्यो यो वह्निपञ्चैकमाषकः। ताम्बूलफलमानो यश्चतुस्त्रिद्विकतोलकः। बिल्वीफलसमाकारो वसुषड्दगतोलकः। अतःपरं प्रमाणेन मानेन च न लभ्यते। यदि लभ्येत पुण्येन तदा सिद्धिमवाप्नुयात्। केचिच्चारुतराः सन्ति जातीनां प्रतिरूपकाः। विजातयः प्रयत्नेन विद्वांस्तानुपलक्षयेत्। कलसपुरोद्भवसिंहलतम्बुरुदेशोत्थसक्तमालीयाः। श्रीपर्णिकायाः सदृशा विजातयः पद्मरागाणाम्। तुषोपलक्षणात् कलसाभिधानमात्रस्वभावादपि तम्बुरोत्थम्। काण्ड्रात्तथा सिंहलदेशजातं सक्ताभिधानं नभसः स्वभावात्। श्रीपर्णकं दीप्तिनिराकृतित्वाद्विजातिलिङ्गाश्रय एव भेदः"। तथा "स्नेहप्रदेहो मृदुता बहुत्वं विजातिलिङ्गं खलु सर्वजन्यम्। यः श्यामिकां मुञ्चति पद्मरागो यो वा तुषाणामिव चूर्णमध्यः। स्नेहप्रदिग्धो न च यो विभाति यो वा प्रस्फुटः प्रजहाति दीप्तिम्। व्याक्रान्तमूर्ध्नि च तथाकुलिभ्यां यः कालिकां पार्श्वगतां बिभर्त्ति। सम्प्राप्य चोत्क्षेपपथानुवृत्तिं बिभर्त्ति यः सर्वगुणानतीव। तुल्यप्रमाणस्य च तुल्यजाते यो वा गुरुत्वेन भवेन्न तुल्यः। प्राप्यापि रत्नाकरजां स्वजातिं लभेत् गुरुत्वेन गुणेन विद्वान्। अप्रमाणगतिं सन्देहे शिलायां परिघर्षयेत्। दृष्टो योऽत्यन्तशोभावान् परिमाणं न सम्मति। स ज्ञेयः शुद्धजातिस्तु ज्ञेयास्तान्यो विजातयः। स्वजातकसमत्वेन विलिखेद्वा परस्परम्। वज्रं वा कुरुविन्दं वा विसृज्यान्योन्यकेन चेत्। न शक्यं लेखनं कर्तुं पद्मरागेन्द्रनीलयोः। जात्यस्य सर्वेऽपि वर्णेन जातु विजातयः कान्तिसमानवर्णाः। तथापि नानाकरणार्थमेवं भेदप्रकारः परयोः प्रदिष्टः। गुणोपलक्षेण सहावबद्धो मणिस्तु धार्यो विगुणेन जात्यः। न कौसुम्भेनापि सहावबद्धं विद्वान् विजातिं बिभृयात् कदाचित्। चक्षुश्च एकोऽपि यथा द्विजातीन् समेत्य भूरीनपहन्त्यवश्यात्। तथा मणीन् भूरिगुणोपपन्नान् करोति विद्रावयितुं विजातिः"। तस्य मूल्यम् "बाणाकीर्णितुषं क्षिप्त्वा दर्पणे धारयेन्मणिम्। तत्र कान्तिविभागेन छायाभागं विनिर्दिशेत्। वज्रस्य यत्तरस्तुलसंख्ययोक्तं मूल्यं सुसन्नेपितगौरवस्य। तत् पद्मरागस्य गुणान्वितस्य स्यान्माषकाख्यातुलितस्य मूल्यम्। यन्मूल्यं पद्मरागस्य सगुणस्य प्रकीर्त्तितम्। तावन्मूल्यं तथा गुञ्जे कुरुविन्दे विधीयते। सगुणे कुरुविन्दे च यावन्मूल्यं प्रकीर्त्तितम्। तावन्मूल्यं चतुर्थांशहीनं स्याद्वै सुगन्धिके। यावन्मूल्यं समाख्यातं वैश्यवर्णे च सूरिभिः। तावन्मूल्यं चतुर्थांशात् क्षीयते शूद्रजन्मनि। पद्मरागः पलं यस्तु धत्ते बालारुणप्रभः। कार्षापणसहस्राणि त्रिंशन्मूल्यं लभेत सः। इन्द्रनीलपलच्छायः कर्षत्रय धृतो मणिः। द्वाविंशतिसहस्राणां तस्य मूल्यं विनिर्दिशेत्। एको मौनूयते यस्तु जपाकुसुमसन्निभः। कार्षापणसहस्राणि तस्य मूल्यं चतुर्दश। बालादित्यद्युतिनिभः कर्षं यस्तु प्रतुल्यते। कार्षापणशतानान्तु मूल्यं वह्निः प्रकीर्त्तितम्। यस्तु दाडिमपुष्पाभः कर्षार्द्धेन तु सम्मितः। कार्षापणशतानान्तु विंशतिं मूल्यमादिशेत्। चत्वारो माषका यस्तु रक्तोत्पलदलप्रभः। मूल्यं तस्य विधातव्यं सूरिभिः शतपञ्चकम्। द्विमाषको यस्तु गुणैः सर्वैरेव समन्वितः। तस्य मूल्यं विधातव्यं द्विशतं तत्त्ववेदिभिः। माषकैकमितो यस्तु पद्मरागो गुणान्वितः। शतैकसम्मितं वाच्यं मूल्यं रत्नविचक्षणैः। अतो न्यूनप्रमाणास्तु पद्मरागा गुणोत्तराः। स्वर्णद्विगुणमूल्येन मूल्यं तेषां प्रदापयेत्। कार्षापणः समाख्यातः पुराणद्वयवर्णितः। अन्ये ब्रह्मप्रमाणीयसन्निशोदकसन्निभाः। कार्षाका इति विख्याताः स्फटिकप्रभवाश्च ते। तेषां दोषान् गुणान् वापि पद्मरागवदादिशेत्। मूल्यमल्पन्तु विज्ञेयं धारणेऽल्पफलं तथा। ब्रह्मक्षत्रियवैश्यान्त्यास्तत्रार्था ये प्रकीर्त्तिताः। चतुर्विधैर्नृपतिभिर्धार्या सम्पत्तिहेतवे। अतोऽन्यथा धृतः कुर्याद्रोगशोकभयक्षयम्" अत्र तस्य क्लीबत्वमयुक्तम्।

पद्मरेखा स्त्री पद्माकारा रेखा शा०त०। हस्तस्थितपद्माकाररेखायाम्।

पद्मलाञ्छन पु० पद्मं विष्णुचक्रं वा लाञ्छनमस्य। १ब्रह्मणि २सूर्ये ३कुबेरे ४चन्द्रे च मेदि० ५तारायां ६लक्ष्म्यां ७सरस्वत्यां च स्त्री मेदि०८पद्मरेखायुक्ते त्रि०।

पद्मवर्णक त्रि० पद्मस्येव वर्णोऽस्य कप्। १कमलतुल्यवर्णयुक्ते। पद्मं वर्णो वर्णः यस्य कप्। २पुष्करमूले जटा०।

पद्मवासा स्त्री पद्मं वासोऽस्याः। १पद्मालयायां २लक्ष्म्यां